

De eerste fysieke Slim Watermanagement Regiodag ARK/NZK in al weer bijna drie jaar stond in het teken van ontmoeting. Onder de enthousiaste leiding van het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft de ARK/NZK-regio de regiodag dit jaar georganiseerd op een prachtige locatie: de botanische tuin van Leiden. Tussen alle activiteiten door was er veel ruimte om elkaar weer eens te spreken, of om elkaar voor het eerst te ontmoeten.

Bij de inloop in de Oranjerie was het direct duidelijk dat iedereen elkaar graag weer sprak en zag. Met ongeveer 60 deelnemers waren waterbeheerders van AGV, HDSR, HHNK, Rijnland en RWS in grote getale aanwezig. Er werd druk bijgepraat door bekenden, maar ook door veel nieuwe medewerkers van waterbeheerders. Ondanks dat er weinig fysieke ontmoetingen zijn geweest tussen waterbeheerders, heeft niemand stilgezeten en is er hard doorgewerkt aan gezamenlijk waterbeheer de laatste paar jaar.

Hoeveel mensen worden er wel eens uit hun bed gebeld?

Bij de introductie wordt onder andere gevraagd hoeveel van de aanwezigen wel eens uit hun bed worden gebeld voor bindingsdienst, en wie er allemaal met de droogte aan het werk waren. Dit bleek voor beide meer dan de helft van het publiek te zijn. Dit laat zien hoe betrokken alle aanwezige waterbeheerders zijn bij het dagelijkse operationeel waterbeheer. Deze betrokkenheid, ook bij Slim Watermanagement, toont zich ook in het feit dat regio ARK/NZK aan het einde van deze dag de eerste regio is die maatregelen van Slim Watermanagement bestuurlijk verankert in het geactualiseerde waterakkoord.

Er is deze zomer goed samengewerkt blijkt uit alle speeches en resultaten. De mogelijke droogteschade is vanwege nauw contact tussen waterbeheerders sterk beperkt. Zoals terecht wordt aangehaald door Simone Boogaard (directeur water bij Rijnland), werken de waterbeheerders van de waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat als collega's samen aan het watersysteem en heeft men elkaar goed geholpen. Dit typeert het adagium van Slim Watermanagement: 'waterbeheer over de beheergrenzen heen'.

De complexiteit van het ARK/NZK-systeem wordt besproken. Vijf uit de zestien NOVEX gebieden van Nederland liggen in de ARK/NZK-regio. Er maken enorm veel verschillende stakeholders gebruik van onze netwerken. Hun vragen, en ook ons watersysteem zijn onderhevig aan verandering. Dit maakt het waterbeheer een ingewikkelde uitdaging. De regiodag laat zien dat Slim Watermanagement een stevige basis biedt om deze uitdaging gezamenlijk aan te gaan.

Workshops

Na de opening werden workshops gegeven door enthousiaste workshopleiders. Niet alleen om iets te vertellen, maar ook om te leren van de input van alle deelnemers. Thema's zoals verandering in wetgeving, nieuwe ontwikkelingen, toekomstige uitdagingen door klimaatverandering en de droogte- en wateroverlast vraagstukken werden in verschillende zalen behandeld.

Droogte

In de ochtend en middag werd door HDSR, Rijnland en RWS WV de workshop "Droogte" gegeven. Deze workshop behandelde de vraag: Hoe zijn we de droogte van afgelopen zomer doorgekomen? Een belangrijke vervolgvraag die centraal stond binnen de workshop was: Kunnen we spreken van een droogtecrisis in 2022? In 2022 is er intensief samengewerkt om het watertekort zo veel mogelijk te voorkomen. "Het is het sturen van water dat grote problemen voorkomt" was een signalering uit de zaal. Dit is deze zomer ook iets wat goed is gelukt. Desondanks blijft het lastig, want watermanagement is geen eenduidig verhaal. Het antwoord op de vraag "Was 2022 een droogtecrisis?" heeft dan ook geen eenduidig antwoord. De verwachting is dat droge zomers steeds meer 'gewoon' zullen worden. Slim Watermanagement kan er aan toevoegen dat watertekort in de toekomst niet meer wordt opgelost vanuit crisisbeheersing, maar dat het zich steeds meer verplaatst naar regulier beheer.

Wateroverlast

De wateroverlastworkshop onder leiding van Deltares ging over wat er gebeurt als er een bui, zoals die in Limburg is gevallen in 2021, over het ARK/NZK-systeem zou vallen. Deltares heeft een model ontwikkeld dat verschillende scenario's geeft wanneer er een extreme bui valt op een bepaald gebied. Aan de hand van deze resultaten worden de problemen op het gebied van wateroverlast besproken. Uit een onderzoek van de gemeente Amsterdam volgt dat deze stad de grootste financiële schade zal ervaren bij de gevolgen van een overstroming. Dit zal in sommige scenario's die Deltares heeft geschetst dan ook gebeuren. "Zo klein is de kans niet", leert ons de historie in 1998 en 2021.

Water en Bodem Sturend

AGV gaf een kijkje in de keuken van de kamerbrief over 'Water en Bodem Sturend'. De grote belangstelling voor deze workshop liet zien dat het thema leeft onder de waterbeheerders. Tijdens deze workshop werd de input van beheerders gevraagd op de concept-kamerbrief. Uit de discussie werd vooral de noodzaak van ingrijpende wetgeving duidelijk. Een centraal thema in de discussie was de zomer van 2036: Een zomer die we nu bijzonder droog vinden, zal dan waarschijnlijk de standaard zijn. Water en Bodem Sturend kan een goed handvat zijn voor beheerders om de juiste keuzes te maken om klimaatbestendig te worden. Daarnaast stond de samenwerking tussen beheerders in het ARK/NZK-watersysteem centraal. Het Slim Watermanagementnetwerk kan goed gebruikt worden in het bruikbaar maken van de wetgeving.

Vasthoudpolders

In de middag werd ook een workshop gegeven over de tool 'vasthoudpolders'. De besproken tool tracht antwoord te vinden op de vraag: Hoe kunnen we met minimale schade water bergen in polders als er sprake is van een maalstop naar het ARK/NZK-systeem? Er werd creatief nagedacht door de aanwezige waterbeheerders. Naast het voorkomen van schade worden ook andere toepassingen in waterbeheer bedacht door de deelnemers. In losse groepen werd besproken wat er bestuurlijk nodig zou zijn om de tool bruikbaar te maken, en wat waterbeheerders graag in de tool zouden willen zien mochten zij hem gebruiken. Waar de tool eerst als bijna af werd beschouwd, werd het door de discussies in de workshop duidelijk dat er nog veel te verkennen en te leren valt.

Informatievoorziening (IV) Slim Watermanagement

Twee leden van het IV-projectteam vertelden wat er staat te gebeuren op het gebied van IV Slim Watermanagement. Tijdens droogte maar ook tijdens dreigend wateroverlast en onverwachte gebeurtenissen zoals pomputval, blijkt het informatiescherm ARK/NZK goed behulpzaam te zijn om problemen te voorkomen. De waterbeheerders willen de functionaliteit van hun scherm dan ook graag behouden. Dat kan en krijgt een plek in de IV Slim Watermanagement.

De IV Slim Watermanagement is een generiek project dat er voor gaat zorgen dat de waterbeheerders over dezelfde informatie beschikken om gezamenlijk keuzes te maken. Ook regio-overstijgende informatie die nodig is, wordt ontsloten via de IV. Uit een rondje langs de kaart van Nederland blijkt namelijk dat alle watersystemen via het hoofdwatersysteem samenhangen met elkaar.

Momenteel worden de gebruikerswensen van het Twynstra-Gudde rapport uit 2020 aangevuld en aangescherpt. Hiervoor doet het IV-projectteam een rondje langs de Slim Watermanagementregio's. Op basis van die wensen gaat het IV-systeem gebouwd worden.

Serious Game

Er werd in de middag een verkorte versie van de Serious Game ARK/NZK gespeeld met acht deelnemers. De deelnemers werden gevraagd de rol in te nemen van een waterbeheerder waar zij zelf niet voor werken – interessant om het watersysteem eens te bekijken vanuit een ander perspectief! In het spel werd een scenario rond wateroverlast behandeld. Grote hoeveelheden regen, uitvallende pompen en een lastige windrichting maakten het de waterbeheerders moeilijk om schade te voorkomen. Tegelijkertijd was het een uitdaging om stakeholders en bestuurders tevreden te houden. Uit het spel bleek dat goede communicatie en samenwerking tussen de waterbeheerders echt noodzakelijk is. Solidariteit is daarbij een groot goed: niet alle waterbeheerders hebben dezelfde opties en ze zijn vaak van elkaar afhankelijk bij dit soort noodsituaties.

Afsluiting

Na een leerzame dag kwam de groep weer bijeen voor een afsluiting en, niet het minste, de ondertekening van het waterakkoord. Naar aanleiding van de herziening van het Waterakkoord Noordzeekanaal/ Amsterdam-Rijnkanaal in 2013 wordt er een nieuw waterakkoord gesloten. Samenwerking tussen waterbeheerders wordt steeds belangrijker. Gezamenlijke gegevens en kennis is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Onder andere de redeneerlijnen en het informatiescherm zijn in dit waterakkoord vastgelegd en daarmee geborgd. Een mooi resultaat van jaren samenwerking aan Slim Watermanagement. Na de ondertekening zijn de afspraken weer actueel en geborgd voor de komende jaren.

Voordat de handtekening werd geplaatst werd de ondertekenaars van het waterakkoord gevraagd om hun kijk op Slim Watermanagement. Het volgende werd door de bestuurders verteld:

- Bregje van Beekvelt (RWS): "Ik ben erg trots op de samenwerkingsbasis die met Slim Watermanagement is opgebouwd en benadruk de waarde daarvan altijd in overleggen "
- Rob Veenman (HHNK): "We zijn flexibeler geworden door Slim Watermanagement; we zijn ook erg blij met de bijbehorende routekaart ARK/NZK"
- Bea de Buissonjé (AGV): "Slim Watermanagement is essentieel voor AGV vanwege de afhankelijkheid van het Hoofdwatersysteem"
- Rogier van der Sande (Rijnland): "Het watersysteem draait op menselijkheid en deskundigheid die gebundeld zijn in Slim Watermanagement"
- Jeroen Haan (HDSR): "Is waterbeheer samenwerken of onderhandelen? Waterprofessionals willen vanuit de inhoud beter samenwerken en hebben elkaar daarbij nodig."

Toen het waterakkoord door iedereen was ondertekend, sloot Jeroen Haan de dag af met twee punten: (1) het is ontzettend belangrijk om elkaar te leren kennen als mensen op dit soort dagen, zodat je weet met wie je contact hebt in het operationele waterbeheer; (2) de komende tijd moeten bestuurders niet bang zijn om moeilijke keuzes te maken in het kader van water en bodem sturend – we lopen tegen de grenzen aan van het verder optimaliseren van het watersysteem.

Na de afsluitende toespraak werd er aan alle deelnemers van de regiodag een rondleiding aangeboden door de botanische tuin. De rondleiders vertelden hierbij enthousiast over de eigenschappen van verschillende soorten planten in de tuin en de geschiedenis van de oudste botanische tuin van Nederland. Met deze mooie ervaring is er een einde gekomen aan een geslaagde regiodag. Op naar volgend jaar!